

preparation of footballers. The Youth scientific announcer (P.E and sport). Lutsk : no. 13. 59-63.

7. Kirienko, N., Popov, V. (2000) . A systematic approach to the development of an information-modeling complex for assessing the functional state of an athlete. Science in Olympic sports. Special issue. 28-32.

8. Platonov, V.N. (2013) . Division into periods of the sport training. General theory and her practical application. K. : Olympus. Lit. 624.

9. Solomonko, V.V., Lisenchuk, G.A., Solomonko, O.V. (2014) . Football. Pidruchnik for students VNZ FV and S. Olimpiyska literature, 304.

10. Tyulenkov, S. (2007) . Theoretical and methodological approaches to the management system for training highly qualified football players : monograph, Phys. Culture. 352.

11. Nikolayenko, V.V., Avramenko, V.G., Goncharenko, V.I. (2003) . Football: advanced program for child-youth sports school, special child-youth school olympian reserve school sports training. Science.-method. FFU committee. 106.

12. Shunkaruk, O.A. (2011) . Selection of sportsmen and orientation of their preparation in the process of long-term perfection (on material of olympic types of sport). K. : Olympus lit. 360.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.9(154).06

Бобровник В. І.

**доктор наук фізичного виховання і спорту, професор,
зав. кафедри легкої атлетики, зимових видів та велосипедного спорту
Національний університет фізичного виховання і спорту України**

Ткаченко М. Л.

**кандидат педагогічних наук, доцент кафедри легкої атлетики, зимових видів та велосипедного спорту
Національний університет фізичного виховання і спорту України**

Данилюк Д. С.

**викладач кафедри легкої атлетики, зимових видів та велосипедного спорту
Національний університет фізичного виховання і спорту України**

Литвиненко С. Г.,

старший викладач, Національний університет фізичного виховання і спорту України

ВИСТУП ЗБІРНОЇ КОМАНДИ УКРАЇНИ З ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ НА XXXII ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГРАХ (2021) У ТОКІО ТА XVIII ЧЕМПІОНАТІ СВІТУ (2022) У ЮДЖИНІ (Перспективи підготовки спортсменів в умовах воєнного часу)

Розглядаючи результати виступів збірної команди України з легкої атлетики на Іграх у Токіо (2021 р.), привертає увагу низька результативність спортсменів (сама низька з часів незалежності) практично у всіх видах легкоатлетичних дисциплін, а в таких видах, як марафонський біг, спортивна ходьба, спортсмени не тільки не показали хороший спортивний результат, а й не завершили дистанцію. Найкращий виступ на XXXII Олімпійських іграх у Токіо показала стрибунка у висоту Ярослава Магучих, яка посіла третє призове місце з результатом 2 м рівно. Необхідно відмітити і виступ Ірини Геращенко, яка в стрибку у висоту з результатом 198 см зайняла четверте місце. Також слід відмітити виступ метальника молота Михайла Кохана, який показав результат 80 м 39 см та посів четверте місце. Отже, з численного складу команди України з легкої атлетики (46 спортсменів) лише сім осіб виступили у фіналах своїх видів легкої атлетики, і лише одна спортсменка з усієї команди (Ярослава Магучіх) посіла третє місце, що дозволило всій команді здобути бронзову медаль. Слід зазначити позитивну тенденцію у результатах виступу збірної команди України з легкої атлетики на XVIII чемпіонаті світу в 2022 році (Юджин, США) в порівнянні з виступом на Олімпійських іграх в Токіо. Принцип комплектування команди «що менше, тим краще» спрацював. Із 22-х спортсменів було завойовано та показано низку хороших результатів. Стрибун у висоту Андрій Проценко завойовав бронзову медаль із результатом 2 м 33 см, а Ярослава Магучіх стала срібною призеркою в стрибках у висоту з результатом 2 м 02 см. Треба зазначити, що друга учасниця нашої команди у стрибках у висоту Ірина Геращенко зайняла четверте місце з особистим рекордом 2 м. Вибудовуючи систему організації підготовки збірної команди України з легкої атлетики в умовах воєнного часу, звичайно, необхідно розраховувати на підготовку спортсменів за кордоном. Але не всі спортсмени та тренери мають таку можливість. Очевидно, за таких непростих умов необхідно орієнтуватися як тренерському складу, так і спортсменам проводити підготовку до змагань на легкоатлетичних базах України, що надасть можливість якісної підготовки більш кількісного їх складу.

Ключові слова: Олімпійські ігри, чемпіонат світу, фізична підготовка, тренувальний процес, удосконалення.

Bobrovnyk, V. I., Tkachenko, M. L., Danyliuk, D. S. Performance of the national athletics team of Ukraine at the xxxii olympic games (2021) in Tokyo and the xviii world championships (2022) in Eugene (prospects of training athletes in wartime conditions). The low performance rates of athletes (the lowest since the independence of the country) in almost all athletics events draws a special attention in the process of reviewing the results of the Ukrainian national track and field team at the Olympic Games in Tokyo (2021). And in such events as marathon running and race walking, the athletes not only didn't show a good result, but they didn't cover the distance. The best performance at the XXXII Olympic Games in Tokyo was shown by the high jumper Yaroslava Mahuchikh, who took the third place with the result of 2 m.

It is also necessary to note the performance of Iryna Gerashchenko, who took the fourth place in high jumping with the result of 198 cm. The performance of the hammer thrower Mykhailo Kokhan, who showed the result of 80 m 39 cm and took the fourth place, also should be distinguished.

Therefore, among the numerous Ukrainian track and field team athletes (46 athletes), there were only seven persons who performed in the finals of their track and field events, and only one athlete from the whole team (Yaroslava Mahuchikh) took the third place, which allowed the whole team to win a bronze medal. Besides, it should be noted that there is a positive trend in the performance of the national track and field team of Ukraine at the XVIII World Championship in 2022 (Eugene, USA) compared to the performance at the Olympic Games in Tokyo. The team completing principle "the less the better" showed that it worked. Among the 22 athletes, there were those who demonstrated a number of good results. The high jumper Andriy Protsenko won a bronze medal with the result of 2 m 33 cm, and Yaroslava Mahuchikh became a silver medalist in high jumping with the result of 2 m 02 cm. It should be noted that another high jumper of our team Iryna Gerashchenko took the fourth place with the personal record of 2 m. Forming the training system for the national track and field team of Ukraine in the wartime conditions, it is, of course, necessary to count on training athletes abroad. But not all athletes and coaches have this opportunity. Obviously, under such difficult conditions, it is necessary for both the coaching staff and the athletes to aim at training for competitions at the track and field bases of Ukraine. This will provide an opportunity of a quality training for a larger number of them.

Key words: Olympic Games, World Championship, physical training, training process, improvement.

Постановка проблеми. Виступ олімпійської збірної команди України з легкої атлетики на XXXII Олімпійських іграх у Токіо у 2021 році був не зовсім вдалим. Беручи участь у всіх Олімпійських іграх – в Атланті (1996), Сідней (2000), Афінах (2004), Пекіні (2008), Лондоні (2012), Ріо-де-Жанейро (2016), – збірна команда з легкої атлетики формувалася за принципом показу кращих спортивних результатів, при цьому необхідно було виконувати олімпійські нормативи з кожного виду легкої атлетики. Система організації відбору членів олімпійської команди України була сформована Федерацією легкої атлетики України за основними критеріями IAAF та МОК. На наш погляд, було дотримано всіх основних принципів організації підготовки спортсменів у легкоатлетичних дисциплінах [1]. Розглядаючи результати виступів збірної команди України з легкої атлетики на Іграх у Токіо, привертає увагу низька результативність спортсменів практично у всіх видах легкоатлетичних дисциплін, а в таких видах, як марафонський біг, спортивна ходьба, спортсмени не тільки не показали хороший спортивний результат, а й не завершили дистанцію, багато спортсменів навіть не дійшли до фіналу у таких видах, як біг 200, 400, 3000 м з перешкодами, естафетний біг 4 x 400 м (чоловіки, жінки), стрибки у висоту (чоловіки), стрибки у довжину (чоловіки), стрибки з жердиною (чоловіки), штовхання ядра (чоловіки), метання диска тощо [2, 3]. У сукупності оцінка виступів команди на Олімпійських іграх призвела до таких низьких показників порівняно з результатами на попередніх Олімпійських іграх. Як наслідок, вона посіла низьке місце серед усіх виступаючих команд, ця проблема є основною причиною такого загальнокомандного виступу.

Мета дослідження – вдосконалення системи організації тренувального процесу кваліфікованих легкоатлетів з урахуванням підготовки в умовах воєнного часу в Україні.

Завдання дослідження:

1. Охарактеризувати виступ спортсменів збірної команди України з легкої атлетики на XXXII Олімпійських іграх.
2. Оцінити виступ збірної команди України на чемпіонаті світу з легкої атлетики у 2022 році у м. Юджин (США).
3. Основні шляхи вдосконалення підготовки збірної команди України з легкої атлетики до основних легкоатлетичних форумів за умов воєнного часу. **Методи дослідження:** Аналіз науково-методичної літератури, мережі Інтернет, бесіди з висококваліфікованими тренерами та спортсменами, відеоспостереження.

Результати дослідження та їх обговорення. Найкращий виступ на XXXII Олімпійських іграх у Токіо показала стрибунка у висоту Ярослава Магучіх, яка посіла третє призове місце з результатом 2 м рівно. Необхідно відмітити і виступ Ірини Геращенко, яка в стрибку у висоту з результатом 198 см зайняла четверте місце. Також слід відмітити виступ металника молота Михайла Кохана, який показав результат 80 м 39 см та посів четверте місце (Табл.). На наш погляд, позитивним виступом нашої команди можна вважати результати спортсменів, які посіли п'яте та шосте місце. Це Марина Клименко – стрибок із жердиною 4 м 50 см (5 місце) та Марина Бех-Романчук – стрибок у довжину з результатом 6 м 88 см (6 місце). Ганна Рижикова у фіналі бігу 400 м з бар'єрами була п'ятою із результатом 53,48 с. Вікторія Ткачук у бігу 400 м із бар'єрами з особистим результатом 53,79 с. посіла шосте місце. Заради справедливості, слід відмітити виступ спортсменки – стрибунки у висоту – Юлії Левченко, яка з результатом 1 м 96 см посіла восьме місце [2, 3].

Таблиця

Результати виступу збірної команди України з легкої атлетики на XXXII Олімпійських іграх у Токіо (2021 р.)

Чоловіки

Спортсмен	Вид легкої атлетики	SB-2021 перед Іграми	Забіг		Півфінал	Фінал
			Час	Місце		
Сергій Смелик	Біг 200 м	20,62	20,53 SB	17	Завершив виступ	
Олександр Сітковський	Марафон	2:20.40			Не фінішував	
Богдан-Іван Городиський		—			Не фінішував	
Микола Нижник		—			Не фінішував	

Жінки

Спортсменка	Вид легкої атлетики	SB-2021 перед Іграми	Забіг		Півфінал		Фінал	
			Час	Місце	Місце			
Тетяна Мельник	Біг на 400 м	54,26 SB	54,99	40	Завершила виступ			
Вікторія Калюжна	Марафон	2:27.05 PB			Не фінішувала			
Дар'я Михайлова		—			Не фінішувала			
Євгенія Прокоф'єва		—					2:36:47	42
Анна Рижикова	Біг на 400 м з бар'єрами	52,96 PB NR	54,56 Q	3	54,23 q	7	53,48	5
Вікторія Ткачук		54,02 PB	54,80 Q	7	54,25 q	8	53,79 PB	6
Марія Миколенко		57,29	57,86	36	Завершила виступ			
Наталія Стребкова	Біг на 3000 м з перешкодами	9.39,08	9.49,15	35		Завершила виступ		
 Україна NR: 3.21,94 (1986)	Естафетний біг 4×400 м	3.37,00 3.30,38i NIR	3:24.50	9		Завершили виступ		
Тетяна Мельник								
Катерина Климюк								
Аліна Логвиненко								
Анастасія Бризгіна								
Яна Качур								

Змішані

Команда	Вид легкої атлетики	SB-2021 перед Іграми	Забіг		Фінал	
			Час	Місце		
 Україна NR: 3.14,06 (2021)	Змішаний естафетний біг 4×400 м ^[a]	3.14,06 NR	3.14,21	13		Завершили виступ
Микита Барабанов						
Катерина Климюк						
Аліна Логвиненко						
Олександр Погорілко						

Данило Даниленко та Яна Качур були заявлені як запасні у змішаній естафеті 4×400 м, проте участі у змаганнях не брали
Спортивна ходьба Чоловіки

Спортсмен	Вид легкої атлетики	SB-2021 перед Іграми	Результат	
			Час	Місце

Едуард Забуженко	Спортивна ходьба 20 км	1:19.29 PB	1:39:38	52
Іван Лосев		1:20.46	1:33:26	49
Іван Банзерук	Спортивна ходьба 50 км	3:53.51	Не фінішував	
Мар'ян Закальницький		3:46.28	4:02:53	25
Валерій Літанюк		3:55.45	4:14:05	39

Жінки

Спортсменка	Вид легкої атлетики	SB-2021 перед Іграми	Результат	Місце
Людмила Оляновська	Спортивна ходьба 20 км	1:29.27	1:40:20	43
Марія Сахарук		1:28.47 PB	1:34:04	19
Ганна Шевчук		1:29.09 PB	1:36:27	27

Стрибки Чоловіки

Спортсмен	Вид легкої атлетики	SB-2021 перед Іграми	Кваліфікація		Фінал
			Результат	Місце	
Андрій Проценко	Стрибки у висоту	2,30 2,34i	2,25	14	Завершив виступ
Владислав Мазур	Стрибки у довжину	7,99 8,14i PB	7,60	27	Завершив виступ

Жінки

Спортсменка	Вид легкої атлетики	SB-2021 перед Іграми	Кваліфікація		Фінал	
			Результат	Місце	Результат	Місце
Ярослава Магучіх	Стрибки у висоту	2,03 2,06i NR	1,95	3 Q	2,00	3
Юлія Левченко		1,94 1,96i	1,95	11 Q	1,96 SB	8
Ірина Геращенко		1,96 1,98i	1,95	11 Q	1,98 SB	4
Марина Килипко	Стрибки з жердиною	4,70 NR	4,55 Q	15	4,50	5
Яна Гладійчук		4,50 PB 4,61i PB	4,40	21	Завершила виступ	
Марина Бех-Романчук	Стрибки у довжину	6,79 6,92i	6,71 q	10	6,88	5
Ольга Саладуха	Потрійний стрибок	13,91 14,04w	13,91 SB	20	Завершила виступ	

Метання Чоловіки

Спортсмен	Вид легкої атлетики	SB-2021 перед Іграми	Кваліфікація		Фінал	
			Результат	Місце	Результат	Місце
Ігор Мусієнко	Штовхання ядра	21,15 PB	19,56	30	Завершив виступ	
Микита Нестеренко	Метання диска	66,42 PB	60,95	20	Завершив виступ	
Михайло Кохан	Метання молота	80,78 PB	78,36 Q	5	80,39	4

Гліб Піскунов		77,72 РВ	73,84	20	Завершив виступ
Жінки					
Спортсменка	Вид легкої атлетики	SB-2021 перед Іграми	Кваліфікація		Фінал
			Результат	Місце	
Ольга Голодна	Штовхання ядра	18,56	17,15	26	Завершила виступ
Наталія Семенова	Метання диска	63,63	54,28	31	Завершила виступ
Ірина Климець	Метання молота	70,97	68,29	21	Завершила виступ
Ірина Новожилова		63,82	59,85	30	Завершила виступ

Отже, з численного складу команди України з легкої атлетики (46 спортсменів) лише сім осіб виступили у фіналах своїх видів легкої атлетики, і лише одна спортсменка з усієї команди (Ярослава Магучіх) посіла третє місце, що дозволило всій команді здобути бронзову медаль. Інші члени легкоатлетичної команди не потрапили до фіналу, а деякі у своїх легкоатлетичних дисциплінах, таких, як марафон (два учасники), не добігли до фінішу [2, 3]. На наш погляд, такий виступ збірної команди України пов'язаний з низькою компетенцією тренерів з легкої атлетики цієї команди, які керували централізованою підготовкою до основного змагання чотириріччя. Наприкінці липня 2022 року пройшов черговий XVIII чемпіонат світу з легкої атлетики у м. Юджин (США), де збірна команда України посіла 32-ге загальнокомандне місце зі 108 команд і здобула дві медалі. Слід зазначити позитивну тенденцію у результатах виступу збірної команди України з легкої атлетики, яка залежить як від кількості учасників, так і від якісного виступу спортсменів. Ми бачимо, що принцип комплектування команди «що менше, тим краще» спрацював. Із 22-х спортсменів було завойовано та показано низку хороших результатів. Стрибун у висоту Андрій Проценко завойював бронзову медаль із результатом 2 м 33 см, а Ярослава Магучіх стала срібною призеркою в стрибках у висоту з результатом 2 м 02 см. Треба зазначити, що друга учасниця нашої команди у стрибках у висоту Ірина Геращенко зайняла четверте місце з особистим рекордом 2 м [2, 3].

На наш погляд, умови підготовки збірної команди України з легкої атлетики протягом останніх 60-ти років є найскладнішими і найважчими. Жодна країна не готувалася до змагань світового рівня в умовах воєнного часу, проте українська команда навіть у такому нечисленному складі не тільки гідно виступила, а й найкращі її представники здобули срібну та бронзову медалі. Представниця збірної команди Ганна Рижикова була включена до комісії спортсменів IAAF.

Вибудовуючи систему організації підготовки збірної команди України з легкої атлетики в умовах воєнного часу, звичайно, необхідно розраховувати на підготовку спортсменів за кордоном, що й відбувалося під час підготовки до змагань XVIII чемпіонату світу (2022 р.) в США. Але не всі спортсмени та тренери мають таку можливість. Очевидно, за таких непростих умов необхідно орієнтуватися як тренерському складу, так і спортсменам проводити підготовку до змагань на легкоатлетичних базах України, що надасть можливість якісної підготовки більш кількісного їх складу. У цьому випадку працює принцип «від кількості до якості», тим самим спортсмени збірної команди з легкої атлетики, які пройдуть якісний відбір на чемпіонатах України, можуть розраховувати на включення до збірної команди для виступу на Олімпійських іграх у Парижі. Цей нелегкий шлях дасть можливість відбору спортсменів до збірної команди не лише за фізичними показниками, а й за морально-вольовими.

Висновки 1. Розглядаючи якісну та кількісну складову збірної команди України з легкої атлетики у підготовці до XXXII Олімпійських ігор (2021) у Токіо та чемпіонату світу (2022) в Юджині, ми бачимо, що одна медаль на Олімпійських іграх та дві медалі на чемпіонаті світу свідчать про те, що організаційна складова, а також мотивація як тренерського складу, так і спортсменів є найважливішим чинником для нинішніх умов сьогодення. 2. Подальше вдосконалення технічної майстерності та фізичної підготовки спортсменів покладає дуже високу відповідальність на тренерський склад, а також систему організації підготовки штатної команди з легкої атлетики України в умовах воєнного часу. 3. Проводячи тренувальний процес з легкоатлетами в Україні, тренерам необхідно не лише використовувати свої базові знання, а й регулярно коригувати методику процесу підготовки спортсменів.

Література

1. Легкая атлетика : учебник / С. Ю. Аврутин, А. Ф. Артюшенко, Н. Н. Беца [и др.] ; ред. В. И. Бобровник, С. П. Сovenko, А. В. Колот. – Киев : Логос, 2017. – С. 61-75.
2. Офіційний сайт Міжнародної федерації легкої атлетики : [Електронний ресурс] <http://www.iaaf.org/results/>.
3. Офіційний сайт Федерації легкої атлетики України : [Електронний ресурс] <http://uaf.org.ua/>.

References

1. Legkaya atletika: uchebnik / S. Yu. Avrutin, A. F. Artyushenko, N. N. Betsa [i dr.]; red. V.I. Bobrovnik, S.P. Sovenko, A.V. Kolot.- Kiev: Logos, 2017. - S. 61-75.
2. Ofitsialnyiy sayt Mezhdunarodnoy federatsii legkoy atletiki: [elektronnyiy resurs] <http://www.iaaf.org/results/>.
3. Ofitslyniy sayt Federatsiyi legkoYi atletiki Ukraini: [Elektronnyiy resurs] <http://uaf.org.ua/>